

УДК 159.9.016.2

Шусть Василь Володимирович

кандидат педагогічних наук, доцент, докторант

Інститут соціальної і політичної психології Національної академії

педагогічних наук України

schust@i.ua

ORCID 0000–0002–0094–1121

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДІ

В статті розглядаються концептуальні підходи до формування політичних цінностей молоді. Формування особистісних політичних цінностей в індивідуальному розвитку ускладнене множинністю групової належності людей і суперечливістю ціннісних систем, рольових очікувань різних соціальних груп, до яких належить індивід. Соціально-політичні цінності відображають устремління і ставлення суспільства до певних фактів, подій і процесів політичного життя, формуючи своєрідне «замовлення» для політичних еліт, але так само на них впливають окремі індивіди, чії агреговані індивідуальні політичні цінності в сукупності їх і складають.

Концепція формування політичних цінностей молоді спирається на систему педагогічних принципів — загальнодидактичних принципів навчання у вищій школі; принципів створення ситуацій спільної продуктивної діяльності; принципів контекстного навчання; принципів особистісно орієнтованої освіти.

Ключові слова: молодь, політичні цінності, політична соціалізація, система ціннісних орієнтацій.

Постановка проблеми. Проблема визначення теоретичних основ формування політичних цінностей студентів у ході освітнього процесу у вузі — актуальне завдання сучасних психолого-педагогічних досліджень. Її актуальність обумовлена недостатнім вивченням механізмів формування політичних цінностей, є одним з ключових питань в сучасній політичній психології, а також і важливим об'єктом прикладних досліджень, як для загальнонаукових цілей, так і для цілей конкретних політичних акторів.

У психологічній науці склалися певні теоретичні передумови для вирішення проблеми формування політичних цінностей в умовах сучасної України. Загалом цінності окремої людини, тих чи інших соціальних угруповань, суспільства, як зазначає провідний український соціолог А. О. Ручка, утворюють «певну ціннісну систему, яка має, як правило, ієрархічний характер». У складі будь-якої ціннісної системи можна виділити передусім домінантні цінності, субдомінантні цінності, цінності середньої важливості, маловажливі цінності, які є периферією ціннісної системи. На нашу думку, саме під час кризових етапів розвитку української державності набувають ознак домінантності.

Стратегічною метою будь-якого політичного режиму, на думку В. М. Козакова є прагнення сформувати систему базисних цінностей і орієнтувати на них більшу частину суспільства»... Якщо цінності політичного режиму стають мотивами діяльності — людина буде шукати й обов'язково знайде засоби їх втілення. Якщо ж цінності, що декларуються в суспільстві, суперечать цінностям-мотивам, вони будуть лише інструментом для досягнення іншої, можливо, діаметрально протилежної мети» [3, с. 107].

Однак вони не є раз і назавжди зафіксованими нормами поведінки, примітно, що засновник Римського клубу А. Печчеї вказував на необхідність «встановлення гармонії між застарілими системами цінностей і дійсністю, що постійно змінюється» [5].

Відомий український психолог В. О. Васютинський зазначає, що «з одного боку, індивідуальна свідомість може частково розвиватися як свідомість політична, виділяючи «під політику» певні свої структури. З другого боку, у своєму розвитку індивідуальна свідомість може первісно формуватися як переважно або суто політична. Тоді отримуємо феномен української політизованої свідомості, коли політизація не є захисним або компенсаторним механізмом, а відображає базові змісти свідомості» [1, с. 425]. Зауважимо, що завданням нашого дослідження не є формування української політизованої свідомості, пам'ятаючи, що така особистість постійно відчуватиме когнітивний дисонанс внаслідок можливих невдач цінної для неї політичної сили і не зможе повноцінно займатись продуктивною діяльністю на благо суспільства.

Метою статті є розгляд концептуальних підходів до формування політичних цінностей молоді як складової частини ціннісної системи особистості.

Результати дослідження. Так, поняття «цінність» не має свого чітко визначеного місця загалом у гуманітарних науках і зокрема у соціальній і політичній психології також вчені не можуть прийти до згоди стосовно сутності поняття.

Д. О. Леонт'єв причину такого становища вбачає у розриві між особистістю і соціумом, який проявлявся в двох різних, зовні навіть протилежних формах: асоціальності західної психології і пансоціальності радянської психології 30–70-х рр., ціннісні основи якої залишаються до цього часу актуалізованими.

На думку вченого, асоціальність в розумінні людини всіма без винятку основними напрямками в західній психології особистості (психоаналіз і глибинна психологія, біхевіоризм, гуманістична психологія) виражалася в тому, що все соціальне розглядалося як зовнішнє по відношенню до індивіда і чуже йому [4].

Не заперечуючи очевидності і могутності впливу різних чинників соціальної природи на розвиток особистості, дослідники розглядали цей вплив як тиск, до якого людина з більшим чи меншим успіхом пристосовується: підпорядковується, адаптується, бореться, обходить і т. п. Характер цього впливу завжди маніпулятивний: порушення вимог і заборон суперерего загрожує почуттями страху, провини і сорому (за З. Фрейдом); невміння

належним чином реагувати на стимули отримує від суспільства негативне підкріплення (за Б. Скіннером); спотворення спонтанного розвитку організму порушують його автентичність і внутрішню гармонію (за К. Роджерсом). Природно, що надособисті цінності виявлялися «по той бік кордону» і в індивідуальному психічному житті могли виконувати лише функцію об'єкта відносин, а цінності, що визначалися «від індивідуальної оцінки» (К. Роджерс, Г. Олпорт), виступали як утворення суто індивідуально особистісної природи, що не мають ніяких коренів і відповідностей в соціальній реальності [4].

У радянській психології, зазначає Д. О. Леонтьєв, панувала пансоціальність, тобто тенденція зведення завдання формування особистості до її «формування» на основі соціальних матриць. Цінності розумілися як утворення соціальної досконалості, при цьому механізм регулюючого впливу соціальних цінностей і норм на діяльність індивідів визначався прямим. У пансоціальній парадигмі навіть цілком повнолітній індивід виявлявся прив'язаним міцною пуповиною до формуючого його соціуму (що, втім, відображало реальність) і автоматично виконував соціальні норми і принципи. Лише випадки девіації спонукати до більш пильної уваги; нормальна соціально регульована поведінка за умовчанням розумілася майже в дусі теорії соціального навчання. Соціальна регуляція поведінки розглядалася як зовнішня по відношенню до особистості; внутрішньоособистісні структури і механізми трактувалися як соціальні регулятори, «пересажені всередину» індивіда, тобто йшлося, по суті, про ту ж зовнішню маніпуляцію, але добровільно і некритично прийняту. Таким чином, в асоціальній парадигмі соціальне постає як зовнішнє, чуже індивіду і спрямовує на протистояння, а в пансоціальній — як зовнішнє, невіддільне від Я об'єкта ототожнення. І там і там у наявності розмежування (відчуження) індивідуального і соціального, внутрішнього і зовнішнього, а також психології і наук про суспільство [4].

Дослідниця І. В. Жадан вказує, що у «перехідних суспільствах цілі політичної соціалізації істотно коригуються — постає проблема суттєвої зміни політичних уявлень, цінностей та ставлень за відсутності мотивації до таких змін в основних агентів політичної соціалізації, браку зразків і моделей нової політичної поведінки в соціалізаційному середовищі тощо. За цих умов альтернативою парадигмі визрівання, у межах якої процес соціалізації розглядається як адаптивний, спрямований на виживання, виступає парадигма розвитку, у рамках якої акцентуються активність суб'єкта та діалогічність процесу соціалізації» [2]. В цілому погоджуючись з автором, зауважимо, що термін «перехідне суспільство» стосовно українського суспільства є дещо дискусійним, оскільки з моменту здобуття Україною незалежності пройшло понад 25 років, економіка перебудована на ринкові рейки, вибори проводяться демократично, тому незрозуміло, звідки і куди в даний історичний момент часу ми переходимо. Звичайно, будь-яке суспільство, навіть найдемократичніше, не застигає в своєму розвитку і потребує реформ, відповідно логічно буде називати будь-яке суспільство перехідним. Цікавою є теза автора про відсутність мотивації до змін в

основних агентів політичної соціалізації, якими є сім'я, освітні інституції, засоби масової інформації, молодіжні організації, політичні партії. Напевне, якщо відсутня мотивація змін, то відсутнє і бачення хоча б приблизних орієнтирів «суттєвої зміни політичних цінностей». Імовірно, що у випадку адаптивної зміни політичних цінностей молоді у небажаному для агентів політичної соціалізації напрямі в суспільстві можливі конфлікти.

Вибір соціальних цінностей величезний, однак лише деякі з них стають чимось більшим, ніж зовнішні вимоги, входять в мотиваційну структуру особистості, стаючи особистісними цінностями. Причини цього процесу російський дослідник Д. О. Леонт'єв вбачає в ідентифікації з групою, орієнтованою на дану цінність і практичну участь у спільній діяльності, мотивованій цієї цінністю. Засвоєння індивідом політичних цінностей йде по спіралі колами, що розширюються від малих груп (родина та ін.) до великих (нація, людство), причому раніше засвоєні цінності можуть служити потужним бар'єром до засвоєння суперечливих їм цінностей великих груп [4].

На думку О. В. Радченка, «цінності не тільки опосередковано визначають структуру суспільства, але й формують систему консенсусної узгодженості як вимогу існування єдиної системи політичності людської спільноти. Сформатовані в певну логічну структуру цінності володіють високим мобільним потенціалом, оскільки формуються та підтримуються кожною соціальною одиницею — громадянином, сім'єю, групою, територіальною громадою, країною, людством» [6, с. 39].

Керуючись підходами Д. О. Леонт'єва, зауважимо, що політичні цінності є інтрапсихічним феноменом, що відображає ставлення суб'єкта, будь то соціум або індивід, до всіх без винятку проявів політичної реальності, що існують в єдності трьох форм, постійно трансформованих з однієї форми в іншу:

1. Соціально-політичні цінності — породжені соціальною спільнотою абстракції, що є концентрованим вираженням колективного досвіду у формі ідеалу, тобто уявлення про бажані в усіх сферах соціальної активності норми діяльності (свобода, демократія, рівність, забезпечення прав людини, справедливість).

2. Предметні політичні цінності — сформовані образи конкретних політичних сил, в діях яких бажана для індивіда цінність знаходить шляхи реалізації.

3. Особистісні політичні цінності — існуючі в структурі мотивації, сформовані на базі соціального досвіду уявлення індивіда про бажані політичні події, що виступають засобом суб'єктивізації політичного життя.

Відповідно вважаємо за доцільне здійснювати певний формуючий вплив на всі три форми політичних цінностей. Індивід визначає суб'єктивну цінність тієї чи іншої політичної сили в залежності від її, на його думку, можливості реалізувати доволі абстрактні соціально-політичні цінності, наприклад, досягти свободи, демократії, рівності, забезпечити права людини, справедливість і т. д. Тобто можемо констатувати аналогічно концепції ціннісних орієнтацій М. Рокича, поділяючої всі цінності на терміналь-

ні й інструментальні, двоїсту природу політичних цінностей: бажані для суб'єкта соціально-політичні цінності (свобода, демократія і т. д.) виступають в ролі термінальних цінностей, а конкретні політичні рухи, партії, об'єднання — в ролі інструментальних цінностей.

Однак політичні цінності завжди суб'єктивні в силу того, що не існує політичної реальності поза її суб'єктами, самі по собі явища політичної реальності не мають психологічної значимості, значимістю їх наділяють суб'єкти сприйняття — індивідуум чи суспільство. Таким чином, завжди можна визначити індивідуумів або соціальні групи, яким належать ті чи інші політичні цінності.

У психології існують різні підходи до розуміння законів формування і розвитку як особистості загалом, так і її ціннісного ядра, однак концепт «формування» розглядається ними в контексті розвитку особистості, оскільки наявні зовнішні впливи, що спричиняють зміни ціннісної структури.

Процес розвитку спричиняє якісні зміни, виникнення нових цінностей, потрібних для успішної адаптації індивіда в суспільстві. Розвиток завжди потребує співучасті особистості, її активності, натомість концепт «формування» розглядає об'єкт впливу в більш пасивному контексті.

Саме тому в нашому дослідженні формування політичних цінностей молоді розглядається власне в контексті їх розвитку, становлення адекватних мінливій політичній ситуації цінностей. Політичні цінності можуть мати ідеологічний і позаідеологічний (загальнолюдський) характер, формуючись на основі співвіднесення соціального й індивідуального досвіду **особистості**. Успішна реалізація завдань дослідження пов'язується нами з впливом загалом на ціннісну структуру особистості молоді людини, формуванням активного позитивного ставлення до загальнолюдських цінностей — «життя», «людина», «суспільство», «праця».

Система політичних цінностей додає загальнообов'язкову значимість і наділяє відповідними якостями моральні норми, служить основою, яка забезпечує цілісність світогляду особистості, а разом з тим поєднує особистість і суспільство та гарантує ефективне функціонування сучасної політичної системи. Як цілком слушно зазначає В. О. Васютинський, «кожна з людських ідеологій є лише більш чи менш успішним наближенням до відображеної дійсності, то вже в самому процесі її засвоєння закладено підставу для неминучої ідеологічної містифікації. Така містифікація відбувається, зокрема, через опанування мови, структура якої нав'язує індивідові відповідну структуру світобачення. Отже, що будь-яка ідеологія має щодо окремої особи тоталітарний характер. Очевидно, така апріорна психологічна тоталітарність ідеології лежить в основі ідеологічного функціонування власне тоталітарних суспільств, а з психологічного погляду як тоталітарне можна розцінювати кожне суспільство, навіть «найдемократичніше» [1, с. 409–410].

Концептуальні основи нашого дослідження — система поглядів, що виражає певний спосіб бачення, розуміння, трактування політичних цінностей молоді, явищ політичного життя України, процесів політичної соціалізації молоді і презентує провідну ідею формування гуманістичних

політичних цінностей молоді і конструктивний принцип вирішення наукового завдання. Визначаємо сутність (сукупність зв'язків, відносин, якісних характеристик, властивих політичним цінностям), описуємо структуру політичних цінностей молоді, виявляємо фактори, умови їх формування і розвитку в ході педагогічного процесу. Зародження нових цінностей, за В. Франклом, відбувається за схемою «унікальний сенс сьогодні — це універсальна цінність завтра» [8, с. 296], тобто стосовно формування політичних цінностей політична сила, в утвердженні якої особистість вбачає сенс, набуває цінності, хай навіть раніше ця сила була психологічно несприйнятною.

В процесі формування політичних цінностей як структурних елементів політичної свідомості діють, згідно з дослідженнями В. О. Васютинського, «два незалежних «владних» фактори: один із них стосується оцінки реальної влади (як правило, негативної), а другий — малорефлексованого бажання мати над собою «ідеальну» владу — сильну, ефективну, дбайливу» [1, с. 427]. Відповідно політичні сили, які забезпечують реалізацію хоча б базових, не політичних, цінностей молоді, набувають «інструментальної» політичної цінності. Істотними проявами специфічності роботи вказаних інституцій політичної соціалізації є нав'язування молодим людям політичних цінностей, неадекватних сучасному етапу політичного життя країни. В зв'язку з черговими політичними кризами вплив інституцій політичної соціалізації стає все більш різновекторним, що ускладнює процес розвитку стабільних політичних орієнтирів і установок.

Політичні цінності — це інтегративне особистісне утворення, яке формується і виявляється у процесі інтеракції з явищами політичної дійсності, що передбачає певне обмеження можливостей їх формування в рамках освітньої діяльності. Це посилює вимоги до організації освітнього процесу: до проектування та моделювання реального політичного життя, трансформації навчальної діяльності в діяльність професійну через ряд проміжних стадій (власне навчальна діяльність — навчально-професійна діяльність — власне професійна діяльність). Відповідно нам видається нездійсненним виконання завдань дослідження без використання міждисциплінарного підходу.

Діяльнісний підхід передбачає врахування психологічної структури діяльності всіх суб'єктів процесу формування політичних цінностей (педагогічної діяльності викладача, навчальної діяльності студентів), переведення студента в позицію суб'єкта пізнання, спілкування, навчання його контролю, самоаналізу, оцінці результатів своєї діяльності. В рамках діяльнісного підходу був зроблений пошук шляхів організації особистого досвіду студентів у здійсненні політичної діяльності, визначений повнотою її змісту в процесуальному аспекті (цілепокладання — виконання) й у видовому аспекті (представленість всіх компонентів політичної діяльності — когнітивного, мотиваційного, ціннісно-орієнтаційного, освітнього). На педагогічному рівні методологічного аналізу діяльнісний підхід співвідноситься з процесуально-результативним, проблемно-ситуативним і задачним підходом.

Проблемно-ситуативний підхід орієнтував нас на проектування і створення навчальних ситуацій політичного вибору в ході процесу формування ціннісної сфери студентів. За зовнішньою формою навчальна ситуація — це завдання і проблема. Тому педагогічний процес формування політичних цінностей студентів повинен спиратися також на заданий підхід, який визначає виявлення імовірнісних явищ політичного життя, їх аналіз, складання прогностичних життєвих ситуацій, розробку засобів і умов їх вирішення.

Концептуальні підходи до вирішення завдань дослідження реалізовувалися в таких взаємопов'язаних напрямках: формування знань про специфіку політичної боротьби; виховання мотивації до активної участі в суспільно-політичному житті; трансформація знань про політику в політичні цінності.

Система принципів формування політичних цінностей визначається:

- а) загальнодидактичними принципами навчання у вищій школі;
- б) принципами створення ситуацій спільної продуктивної діяльності;
- в) принципами контекстного навчання;
- г) принципами особистісно орієнтованої освіти.

Сформованість політичних цінностей суб'єкта оцінюється, з одного боку, за тим, наскільки політичні цінності включаються в загальну структуру особистості і з іншого — за тим, як вони впливають на діяльність особистості (рис.).

Навчальна ситуація політичного вибору розглядається нами як одиниця спільної діяльності викладача і студента; це система сконструйованих педагогом умов, що спонукають і опосередковують активність молодого людини в соціальному і політичному контексті майбутньої діяльності. Моделлю навчальної ситуації виступає завдання (завдання, питання), яке моделює у своєму змісті типові ситуації, що виникають в реальній практиці життя. Слід зазначити і найважливіше значення рефлексивного впливу технологій, що дозволяють проаналізувати складності в процесі інтеріоризації адекватних соціально-економічній ситуації політичних цінностей. Саме рефлексія є основою внутрішньої мотивації молодого людини до осмислення структури своїх цінностей, місця в цій структурі цінностей політичних.

Для ефективної реалізації поставлених завдань в освітньому процесі необхідно проводити моніторингові процедури за розробленими нами критеріями сформованості політичних цінностей, що узгоджуються з компонентами політичних цінностей: мотиваційно-смісловим, когнітивним, поведінковим.

Мотиваційно-смісловий критерій проявляється в наступних показниках:

- прояв пізнавального інтересу до політичної діяльності;
  - розуміння сенсу майбутньої професійної діяльності і свого місця в ній.
- Когнітивний критерій визначається наступними показниками:

– розуміння сутності і соціальної значущості своєї ролі в суспільному житті;

– уміння здійснювати пошук і використання інформації, необхідної для орієнтації в мінливому політичному житті;

- уміння орієнтуватися в умовах частого зміни політичних режимів.

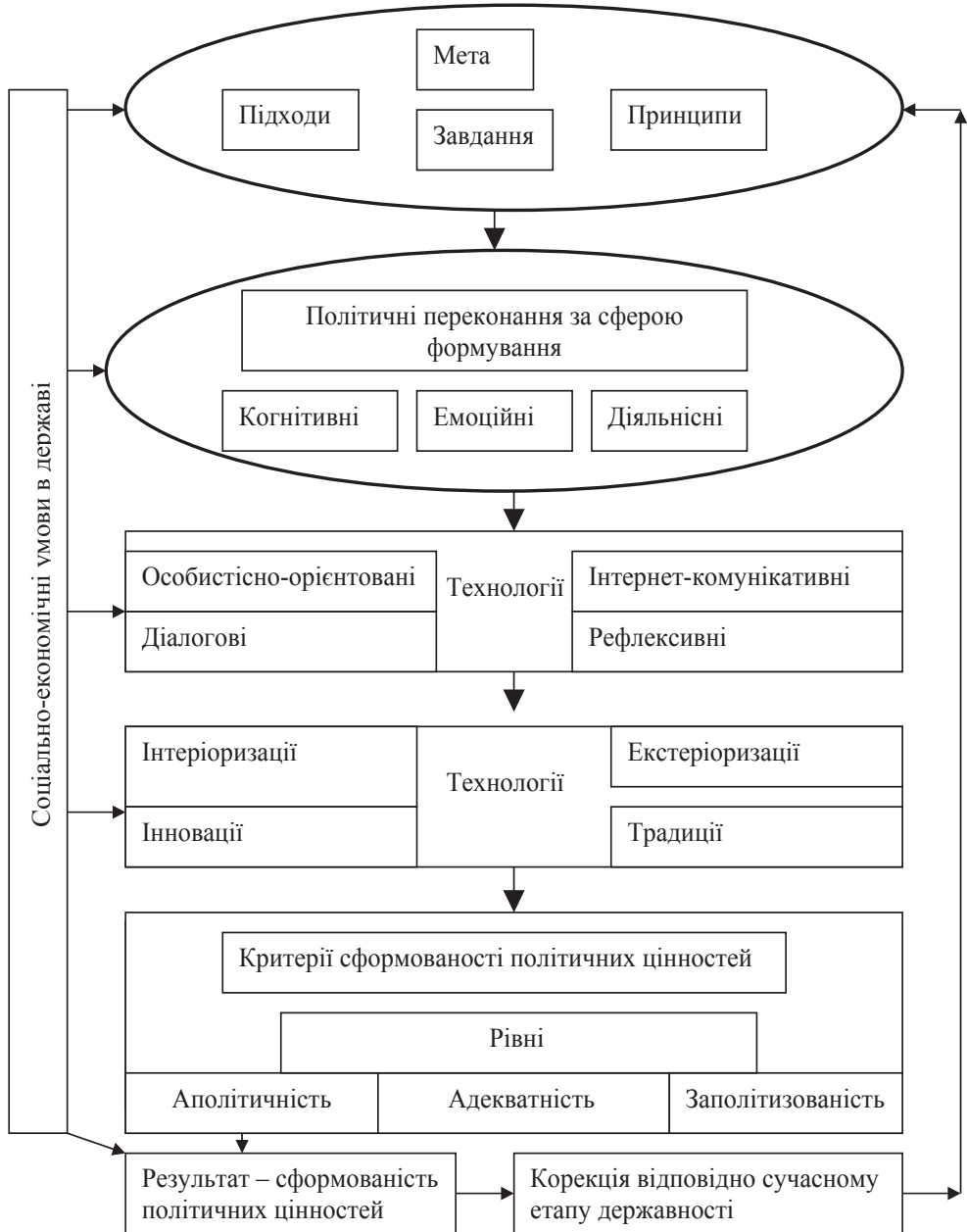

Рис. Концептуальна модель формування політичних цінностей молоді

Поведінковий критерій визначається в наступних показниках:

- вміння використовувати отримані знання в життєвих ситуаціях;
- міра суб'єктності;
- здатність до активної взаємодії з іншими членами суспільства.

На основі аналізу критеріїв і показників були виділені три рівня сформованості політичних цінностей молоді: аполітичність, адекватність, заполітизованість.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Пропонована концепція орієнтується на побудову несуперечливої системи соціально-політичних цінностей, які є пріоритетними для всього українського соціуму і які інтерпретуються через систему політичної ідеології в ході суспільного розвитку та є вихідним началом інтеграції та збереження цілісності суспільства і країни, одним з провідних орієнтирів руху в майбутнє.

Результатом реалізації концепції є особистість, здатна правильно визначати особистий сенс в політичному житті, виявляти інтерес до нього, а також здатна самостійно проектувати свою участь суспільній діяльності відповідно до власних ціннісно-смыслових траєкторій життя.

Список використаних джерел і літератури

1. Васютинський В. О. Інтеракційна психологія влади. — К., 2005. — 492 с. — Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/26538/1/monografia.pdf>
2. Жадан І. В. Механізми політичної соціалізації молоді в умовах модернізації освіти. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Nsspp/2011_28/Zhadan.htm
3. Козаков В. М. Соціально-ціннісні засади державного управління в Україні: монографія / В. М. Козаков — К.: Вид-во НАДУ, 2007. — 284 с.
4. Леонтьев Д. А. От социальных ценностей к личным: феноменология ценностной регуляции деятельности // Вестник МГУ. Сер. 14: Психология. — 1996. — № 4. — С. 35–44; 1997. — № 1. — С. 20–27.
5. Печей А. Человеческие качества / перевод с английского О. В. Захаровой. — М.: Прогресс, 1980. — 302 с.
6. Радченко О. В. Цінність в системі державного управління: категоріальний аспект / О. В. Радченко // Державне будівництво. — 2008. — № 2. — С. 37–49.
7. Ручка А. О. Ціннісна зміна як провідна тема сучасного соціологічного аналізу/ Анатолій Олександрович Ручка // Український інформаційний простір. — К.: КНУКіМ, 2013. — Число 1, ч. 2. — С. 163–169.
8. Франкл В. Человек в поисках смысла: сборник / пер. с англ. и нем. Д. А. Леонтьева, М. П. Папуша, Е. В. Эйсмана. — М.: Прогресс, 1990. — 368 с.

REFERENCES

1. Vasjutynskiy, V. O. (2005). Interakciynaya psikhologhiya vlady [Interactive psychology of power] — K., — 492 s. Rezhym dostupu: <http://lib.iitta.gov.ua/26538/1/monografia.pdf>
2. Zhadan I. V. Mekhanizmy politychnoji socializaciji molodi v umovakh modernizaciji osvity [The mechanisms of political socialization of youth in the modernization of education]. Rezhym dostupu: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Nsspp/2011_28/Zhadan.htm
3. Kozakov, V. M. (2007) Socialjno-cinnisni zasady derzhavnogho upravlinnja v Ukraini: monografija [Socio-value principles of public administration in Ukraine: monograph] — K.: Vyd-vo NADU, — 284 s.
4. Leont'ev, D. A. (1996) Ot social'nyh cennostej k lichnym: fenomenologija cennostnoj reguljacii dejatel'nosti [From social values to personal phenomenology valuable activity regulation] // Vestnik MGU. Ser. 14. Psihologija. — № 4. — S. 35–44; 1997. — № 1. — S. 20–27.
5. Pechchei, Aurelio. (1980) Chelovecheskie kachestva [The Human Quality]. M. — «Progress». —. Perевod s anglijskogo O. V. Zaharovoj — 302 s
6. Radchenko, O. V. (2008) Tsinnist v systemi derzhavnogo upravlinnja: katehorialnyi aspekt [The value system of government: the categorical aspect] Derzhavne budivnytstvo. — # 2. — S. 37–49.

7. Ruchka, A. O. (2013) Tsinnisna zmina yak providna tema suchasnoho sotsiologichnoho analizu [Change of values as the leading theme of contemporary sociological analysis] // Ukrain-skyi informatsiynyi prostir. — Chyslo 1: Ch. 2. — K.: KNUKiM. — S. 163–169
8. Frankl, V. (1990) Chelovek v poiskah smysla: Sbornik [Man's Search for Meaning: collection]/ Per. s angl. i nem. D. A. Leont'eva, M. P. Papusha, E. V. Jejdmana. — M.: Progress,. — 368 s.

Шусть Василий Владимирович

кандидат педагогических наук, доцент, докторант
Институт социальной и политической психологии Национальной академии педагогических наук Украины

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ К ФОРМИРОВАНИЮ ПОЛИТИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ МОЛОДЕЖИ

Резюме

В статье рассматриваются теоретические предпосылки формирования политических ценностей молодежи. Формирование личностных политических ценностей в индивидуальном развитии затруднено множественностью групповой принадлежности людей и противоречивостью ценностных систем, ролевых ожиданий различных социальных групп, к которым относится индивид. Социально-политические ценности отражают устремления и отношение общества к определенным фактам, событиям и процессам политической жизни, формируя своеобразный «заказ» для политических элит, но точно так же на них влияют отдельные индивиды, чьи агрегированные индивидуальные политические ценности в совокупности их и составляют.

Концепция формирования политических ценностей молодежи базируется на системе педагогических принципов — принципов обучения в высшей школе; принципов создания ситуаций совместной продуктивной деятельности; принципов контекстного обучения; принципов личностно ориентированного образования.

Ключевые слова: молодежь, политические ценности, политическая социализация, система ценностных ориентаций.

Shust Vasily V.

Ph.D., assistant professor, doctoral
Institute of Social and Political Psychology NAPS Ukraine

CONCEPTUAL APPROACHES TO FORMATION OF POLITICAL VALUES YOUTH

Abstract

The article considers theoretical prerequisites for the formation of political values of youth. Forming personal political values depend on the group affiliation of individuals and contradictory value systems, role expectations of different social groups, which include individual. Socio-political values reflect the aspirations and attitudes of society to certain facts, events and processes of political life, creating a kind of «order» for the political elites, but in the same way they affect specific individuals with their individual political values.

We consider it appropriate to exercise a formative influence on all three forms of political values. The individual determines the subjective value of a political party

based on it, in his opinion, the opportunity to realize a rather abstract social and political values, for example, to achieve freedom, democracy, equality, ensure human rights and justice. In our study the formation of political values seen young people in the context of their own development, the establishment of adequate political situation changing values. Political values are always subjective due to the fact that there is no reality outside the political actors themselves phenomena of political reality have no psychological significance, the importance of perception give actors — individual or society.

The concept of the formation of political values youth educational system based on principles — principles of teaching in higher education; principles create situations of joint productive activity; principles of contextual learning; principles of personality-oriented education.

Key words: youth, political values, political socialization, the system of value orientations.

Стаття надійшла до редакції 20.02.2017